İSTANBUL 2

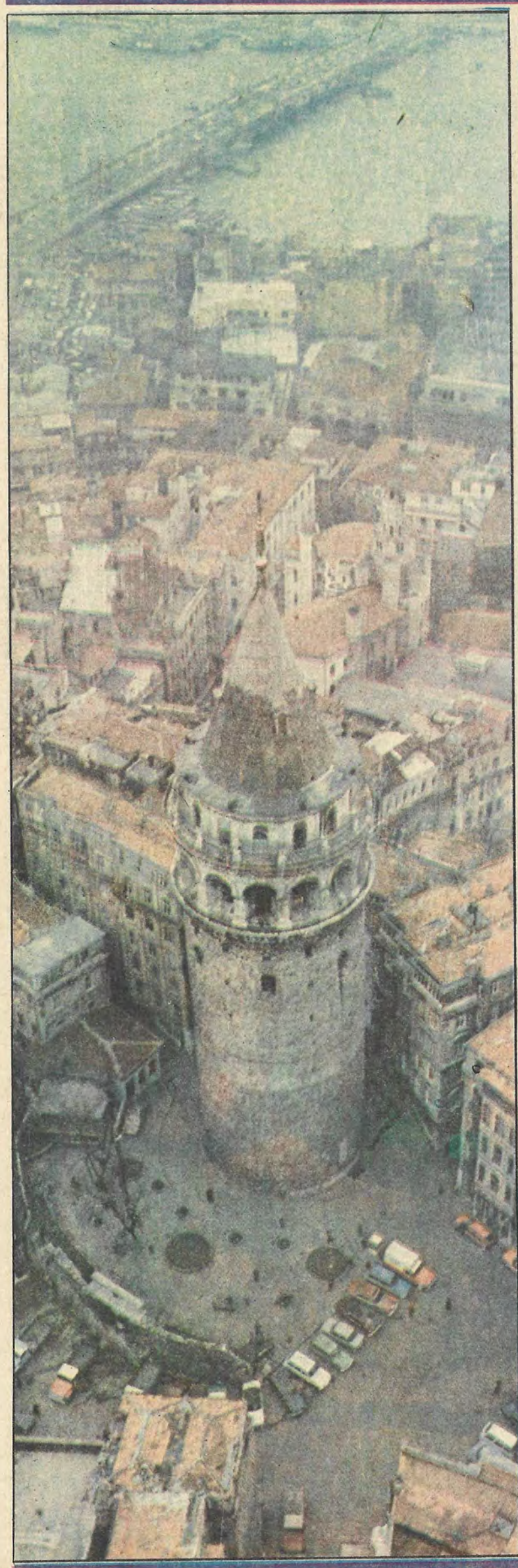

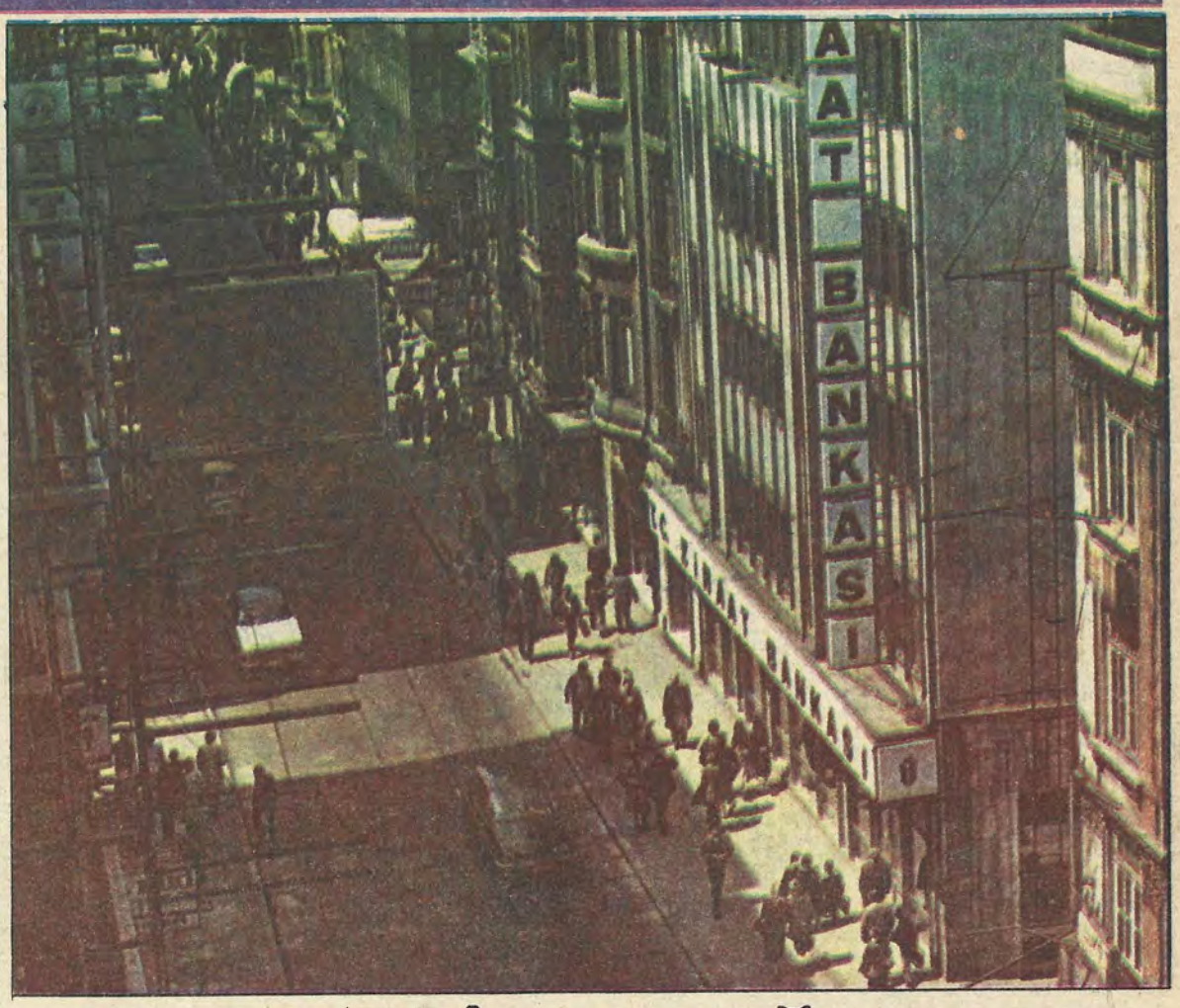

ALIŞ-VERİŞ VE EĞLENCE MERKEZİ: BEYOĞLU

Beyoğlu, Bizans İmparatorluğu zamanında bütünüyle bağ ve bahçelerle kaplı idi. İstanbul yakasında bulunan Bizanslılar **buraya "karşı yaka"**. anlamına gelen Peran adını vermişlerdi.

Daha sonraları ticaret amacı ile İstanbul'a gelen Venedikliler ve Cenevizliler Galata'da yerleşmeye zorlanmışlardır. Bizans'ın iç kargaşalıklarından yararlanmasını bilen Cenevizliler, Galata'yı surlar içine alarak çevreyi kontrol edebilmek için Galata Kulesi'ni yaptırmışlardır.

Pontus Rum devletinin 1461 yılında Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmasından sonra, Fatih Sultan Mehmet son Pontus İmparatoru Davit Kommenos ve sülalesini Peran bağlarına yerleştirmişti. Bugünkü Tünel çevresinde oturan zengin **aileler, görkemli** saraylar ve binalar yaptırarak çevrelerini güzelleştirmişlerdir.

Fatih Sultan Mehmet zamanında Haliç'te tersane yapılması üzerine, Türkler Kasımpaşa ve Hasköy semtlerine yerleşmeye başlamışlardır.

Beyoğlu'nun gelişimi 2. Beyazıt ve Kanuni Sultan Süleyman döneminde de sürdü. Ancak Beyoğlu'nun dev adımlarla **büyümesi** 18. yüzyıla rastlamaktadır. Binalar Tophane ve Kasımpaşa yönüne doğru hızla yayıldı. Daha sonra da Şişli yönüne ve Taksim, Maçka, Ayazpaşa'ya yayılmıştır.

Bugün 20 kilometre karelik alanda 223 bin 360 kişinin yaşadığı Beyoğlu, İstanbul **Boğazı'nın** güney kesimi ile Haliç arasında yer alır. Beşiktaş ve Şişli ilçeleri ile çevrili olan Beyoğlu, Galata ve Atatürk köprüleri ile İstanbul yakasına bağlanmıştır.

Tarihi gelişimini kısaca gözden geçirdiğimiz Beyoğlu denince, bugün akla hiç kuşkusuz, bir eğlence merkezi gelmektedir. Beyoğlu yalnız İstanbul'un değil tüm Türkiye'nin eğlence yaşamının simgesi olmuştur. Özellikle son yıllarda Taksim ve çevresinde sıralanmaya başlayan dev oteller, **Beyoğlu'na** değişik bir çehre ve eğlencenin yanı sıra konaklama merkezi konumu getirmiştir.

Beyoğlu ilçesinde sanayi ve ticaret faaliyetleri de çok yoğundur. **Hasköy** ve çevresi bir sanayi bölgesi olarak göze çarparken, **Karaköy de** ticaret yaşamının en hareketli olduğu noktalardan biridir.

Bütün bunların yanı sıra, İstiklâl Caddesi'nin iki yanında sıralanmış mağazalar ile Beyoğlu, vazgeçilmez bir alışveriş merkezidir.

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

Merkez Şube
GALATA ŞUBESİ
Adres: Kemeraltı No: 91/93 Telefon: 44 16 39 - 44 37 29 - 44 41 66

Fikirtepe G.O. Paşa İstanbul Kadıköy Karagümrük K.M. Paşa Osmanbey Maltepe

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

AZ GELİŞMİŞ SAZLAR...

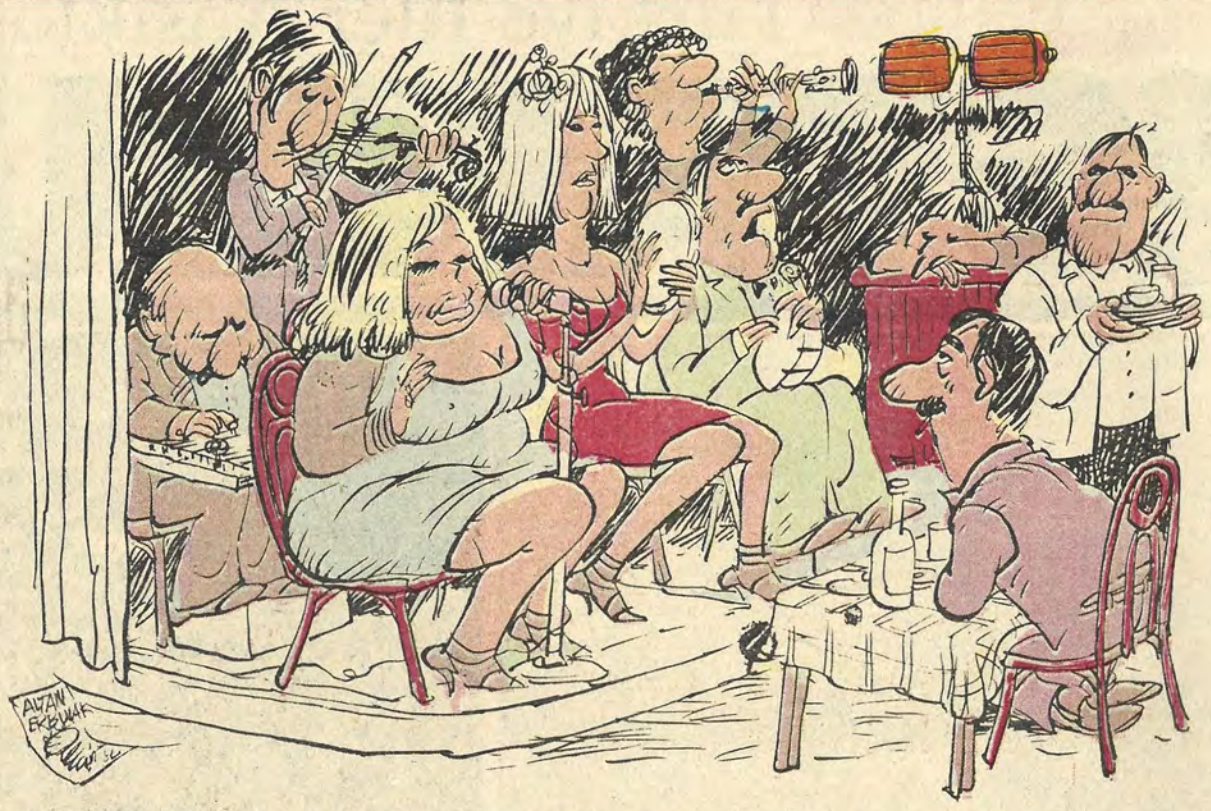

HALİT ÇAPIN

SAYILARI giderek azalmakta olan bu (Az Gelişmiş Sazlar) —ki azgelişmişlikleri umumî arzu üzerinedir. Geliştikleri; hele çok geliştikleri takdirde müşterilerini derhal kaybederler— çok değil on yıl öncesine değin, İstanbul kabadayılarının toplanıp, boy gösterdikleri, racon kestikleri, dava hallettikleri yerlerdi.

Kendi aralarında, Kürtler, Lazlar, Araplar diye gruplara ayrılmış bu kabadayılar —külhanbeyler değil— sazın ayrı ayrı köşelerinde yerlerini alırlar, devamlı müteyakkız, âlem etmeye koyulurlardı.

Masaya kadın çağırmak adetten değildi. İçkiler uzaktan yollanırdı:

"— Ayşe'ye 150 kokteyl yaz! Sahneye çıktığında benim şarkıyı unutmasın."

— Yeni mi geldi orda ki? Ne içerse içsin benden. Söyle, hoşgelmiş" gibi laflârla sürdürülürdü kadınlarla olan ilişkiler.

Buralarda eğlenenler arasında, bazen veznedar ya da mutemet tipli kişilere de rastlanırdı. Bunlar ufak ufak kesiliyor ve de devamlı geliyorlarsa kendilerine itibar bile edilirdi. Ama dozunu kaçırdıkları ve kesintinin miktarını, bir aldırmazlıkla artırdıkları zaman, derhal polise haber verilir, müessesenin namusu (!) kurtarılırdı.

Anlaşılmamaktan şikâyetçi, yoz bir dünyada yaşadıkları inancında, bazı bohem tavırlı sanatçılar da, bu sazların sık sık görülen müşterileriydiler. Buraları tercih nedenleri, ısmarladıkları içki karşılığı, kendilerini anlayacak kadınları bulabilmeleriydi.

Şimdi bu sazlarda, o günlerden arta kalan şeyler bazı şarkılarla, saz heyetlerindeki tek tük, yorgun müzisyenler. Bu müzisyenlerin bir kısmı hâlâ, çalarken uyudukları çakılmasın diye, devamlı siyah gözlük kullanmaktadırlar. Ve çaldıkları 40-50 yıl öncesi İstanbul'unun şen şakrak havalarıdır.

Aksaray'dan çevirdiler yolumu
Beş-on polis bağladılar kolumu
Aman polis ben bilirim yolumu
Aksaray'ın paket paket taşları
Keman olmuş o yarimin kaşları
Balat'a uğramaz doğru Fener,
Yüz paraya nane şeker...

SAZ KADINLARI

Saz kadınları erken saatlerde localara kümelenerek, sessiz ve sakin gecenin başlamasını beklerler. Çoğu yaşlıca ve çoğu çok kilolucadır. Gecenin önceden neler getireceği bilinemez. İşçi kadınlar —Her kadın içtiği içkinin fazlalığınca işçidir. En iyi işçi en fazla içkiyi içendir. Bunlar dükkân sahiplerinin gözdeleridirler— içtikleri içkiden alacakları payı düşünürler bu beklenti sırasında. Bazıları evdeki çocuklarını. Bazıları gecenin bir an önce başlayıp, bir an önce bitmesini. Bazıları, belâlılarının belâlarını. Bazıları uyumayı. Bazıları ölmeyi düşünürler.

Yaşları ya 40'a yakındır, ya fazla. Giyiniş ve makyajları dikkatsizce. Belden aşağı kısımları çok fazla yüklüce.

Kış gecelerinde saatler ilerledikçe, sobaların etraflarında toplanmaya başlarlar. Sobaya dönük, biraz öne eğik, yüklü kısımlarını çok çok ısıtmak istercesine.

Saz kadınlarının hepsi "en son çıkan şarkıları" bilirler. Bilmek zorunluğundadırlar. Her gece, birbiri peşisıra sahneye çıkıp, beş-altı şarkı söylemek, çalıştıkları yerdeki görevlerindendir. Koma halinde mikrofon alıp, saz takımı tarafından arkadan ve yandan desteklenerek, ağlayarak, şarkı söyleyen kadınların halleri, buralara alışkın olmayan kişileri, çok ama çok üzebilir. Ya da, çok ama, çok güldürebilir.

Ve bir gerçektir ki, en hayırlı en sadık müşteri, bu azgelişmiş sazların müşterisidir. İstanbul'daki bu tip sazların bir gece bile boş kaldıkları görülmemiştir.

ANSİKLOPEDİK BİLGİLER

Varsa kıymetli eşya ve evrakınızı girişte kasaya emanet edin.

Yine girişte üç kulhuvallahu bir elham okuyun.

Havada uçan bir şişeden isabet almamak ya da bir kaza kurşununa uğramamak için kapıya yakın ve sırtınız duvara dönük oturun.

Buradaki garsonlar, garsonluklarından değil, boy ve kilolarından ötürü işe alındıklarından, kendilerine kibar davranın. Hesaba itiraz etmeyin. Ne derlerse dinleyin. Dayak yiyip ne yapacaksınız! Önünüzdeki mezeleri yiyerek idare edin.

Olay çıktığında polise başvuru gecikebilir. Siz bekçiyi tercih edin. Bekçi çoğunlukla yakın bir yerde, mutfaktadır.

TEKEL
KALİTE ŞARAPLARI

Buzbağ Hoşbağ Trakya Narbağ
Kalebağ Barbaros Ürgüp Güzbağ
Güzel Marmara

İLÇELERİNİ TANIYALIM

EMİNÖNÜ

Eminönü, 1928 yılına kadar Fatih ilçesine bağlı idi. Bu tarihte bağımsız bir ilçe olan Eminönü, bugün 4 kilometrekarelik bir alanda yer almaktadır. 93 bin 324 kişi olan Eminönü'nün nüfusu, iş saatlerinde bir milyonu aşmaktadır.

Eminönü, İstanbul'un en önemli ticaret merkezlerinden biridir. Arı kovanı gibi işleyen binlerce imalâthanede yalnız İstanbul değil Anadolu'nun çeşitli illerinin gereksinimleri de karşılanmaktadır.

Haliç kenarındaki Meyve Sebze Hali, İstanbul'un beslenmesinde çok önemli bir rol üstlenmiştir. Çevre illerden ve Anadolu'dan üreticilerin getirdikleri mallar, burada komisyoncular aracılığı ile kentin değişik semtlerine dağılır. İlçede bulunan konfeksiyoncular, Anadolu'ya mal gönderirken adeta birbirleri ile yarışırlar.

Bugünkü durumunu kısaca böyle özetleyebileceğimiz Eminönü, köklü geçmişinde Roma ve onun devamı olan Bizans İmparatorluğu ile Osmanlılara başkentlik yapan İstanbul'un yoğun yerleşim birimlerinden biri olmuştur.

Haliç ile Marmara Denizi arasında bir yarımada oluşturan Eminönü, geçmiş devirlerde zengin tarihî eserlere sahipti. Ancak bugün yoğun ticarî yaşam sonucunda ilçenin küçük yüzölçümü binalarla kaplanmıştır.

Eminönü'nün bir başka özelliği de İstanbul Vilâyeti'ni sınırları içinde barındırmasıdır. Ayrıca ilçedeki dünyaca ünlü Mısır Çarşısı, binbir çeşit baharat kokuları içinde başlı başına bir dünyadır.

Eminönü Meydanı

EYÜP

Bizanslılar döneminde avlanma bölgesi olarak kullanılan ilçeye, imparatorlara özgü bir av köşkünün bulunmasından dolayı, avcı anlamına gelen Kinigos adı verilmişti.

Eyüp tepesinde yer alan Ayamama diye bilinen saraydaki kutsal kilisede Bizans imparatorları silah kuşanırlardı.

Bugün Eyüp meydanının bulunduğu boşlukta da, geniş çayırlarda at, araba yarışları yapılır ve esirler vahşi hayvanlara parçalatılırdı.

Hicrî 48-49 yıllarında Emevî hükümdarı Muaviye bin Ebi Sufyan, Bizans'ı fethetmesi için ünlü kumandanlarından Sufyan bin Avf yönetimindeki büyük bir İslâm ordusunu İstanbul'a göndermişti. Hazreti Muhammed'e mihmandarlık ve alemdarlık yapmış olan Hazreti Halit de bu Bizans seferine katılmıştı. Bizans surları önünde yapılan bu kanlı ve çetin savaşta Hazreti Halit şehit düşerek orada toprağa verilmişti. Fatih Sultan Mehmet, Bizans'ı kuşattığı zaman hocası Akşemseddin'e bu mezarın bulunmasını emretmişti. İstanbul'un fethinden sonra mezarın bulunduğu yerde görkemli bir cami ve türbe yaptırılmış ve bölgeye Eyüp Sultan adı verilmiştir.

Bugün Eyüp ilçesi, Eyüp Sultan ile bir din ve ibadet merkezi haline gelmiştir. Eyüp Sultan'ın türbesi dilekte bulunmak isteyenlerce her gün dolup taşmakta, özellikle Ramazan ayında Eyüp Sultan Camii müminlerce doldurulmaktadır.

Eyüp İstanbul'un önemli sanayi merkezlerinden birisidir. Genellikle ilçe merkezinde toplanmış olan sanayi birimleri, üretim açısından çeşitlilik göstermek tedir.

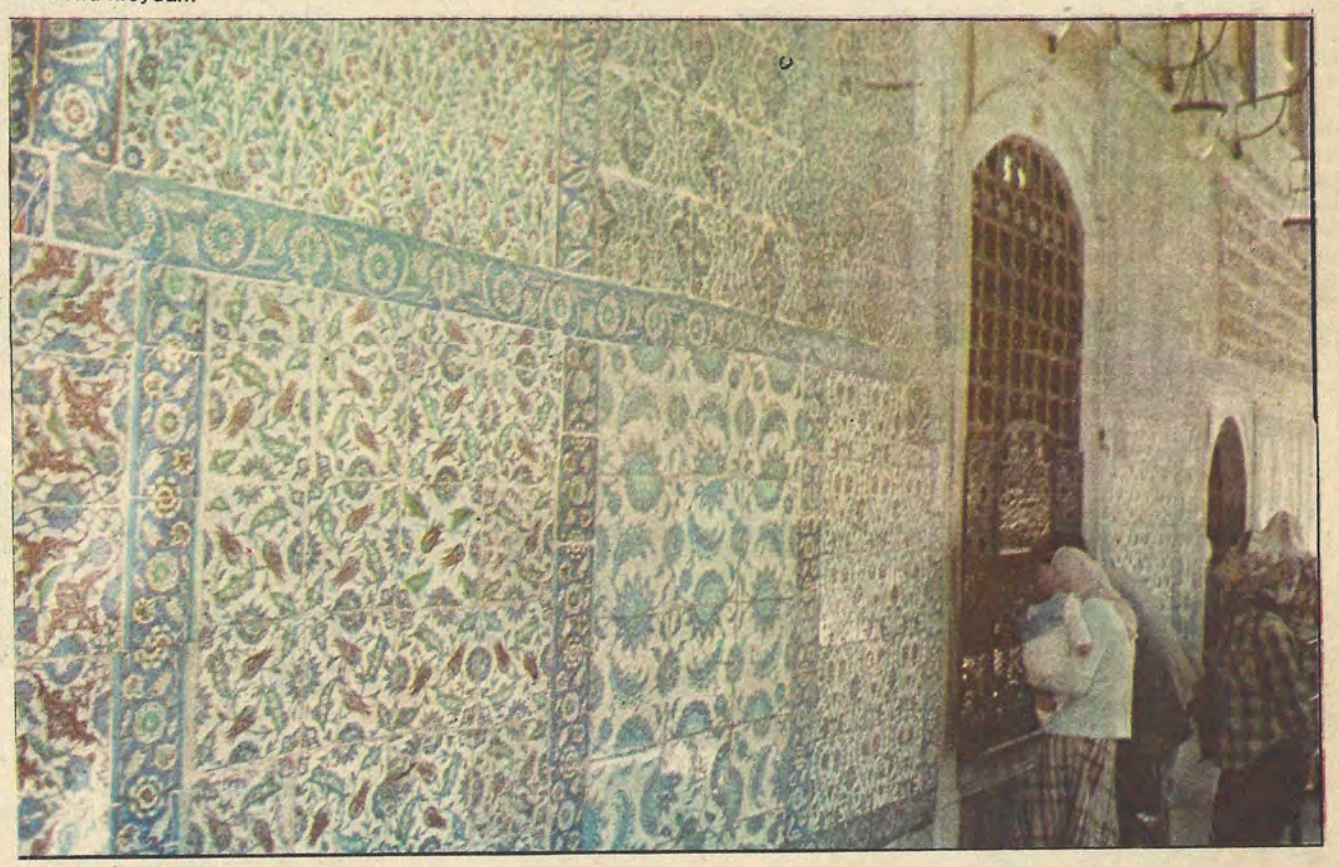

Eyüp Türbesi

FATİH

29 Mayıs 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesinden sonra Osmanlı egemenliğine giren Fatih ilçesi, 1454 yılında İstanbul'un başkent olmasından itibaren yerleşim birimi olarak günümüze gelmiştir. Fatih Sultan Mehmet, Beyazıt Meydanı'nda eski Sarayı, Bedesteni ve İslâm sanatının eşsiz örneklerinden Çinili Köşkü inşa ettirmiştir.

Fatih ilçesinde bugün, Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu döneminden kalma pek çok tarihî eser vardır.

İlçeye ilk tayin olan Patrik Yanadyos'a tahsis edilen Havaryon Kilisesi harap olunca, yıktırılıp yerine Fatih Camii inşa edilmiştir. İlçeye adını veren Türk-İslâm kültürünün görkemli yapıtı, bugün de İstanbul'un önde gelen ibadet yerleri arasındadır.

Fatih ilçesi, 1980 sayımına göre 474 bin 578 nüfusa ve 13 kilometrekarelik bir yüzölçümüne sahiptir. İlçe İstanbul'un merkez ilçesi iken 1928 yılından sonra Eminönü ve Fatih adları ile ikiye bölünmüş ve Fatih bu tarihten sonra ayrı bir ilçe olmuştur. İstanbul'un en kalabalık ilçelerinden biri olan Fatih, iskân açısından da çok yoğun bir görünüm sergilemektedir.

Fatih Camii

ULUSLARARASI
ETAP
OTELLERİ,
ÜÇ BÜYÜK KENTİMİZDE
DÖRT BÜYÜK OTELİ İLE
İYİ HİZMET
VERMENİN
GURURUNU YAŞAMAKTADIR.

ETAP
MOLA İSTANBUL İZMİR MARMARA
INTERNATIONAL HOTELS

DESTAN, MASAL, TÜRKÜ VE FOLKLORDE CENNET OLARAK GEÇEN İLİMİZ

İSTANBUL yüz yıllarca, Türk destan ve masallarında yeryüzünün bir cenneti olarak değer görmüştü... Anadolu'da her insan İstanbul'u düşlemiştir. Ünlü yazarların kalemlerinde İstanbul bir anı, bir sevgi, bazen de "Taşı toprağı altın" bir hayal beldesi olarak tanımlanmıştır...

On sekiz Sekbanlar, Ulubatlı Hasan, Denizaptal, Akşemseddin, Karacaahmet; yüce duyguların birer simgesi olarak dilden dile yaşatılmışlardır. Karagöz'ü, ortaoyunları, Semai kahveleri ve diğer eğlence yerleriyle İstanbul başlı başına bir tarihtir...

Ünlü Fransız yazarı Lamartine, İstanbul üzerine iki kitap yayımlamıştır. İstanbul'a ilk gelişinde İstanbul hakkındaki görüşleri oldukça ilginçtir:

"Dudaklarımdan —elimde olmayarak— bir ses yükseldi. Napoli Körfezi ile onun bütün güzelliklerini sanki bir daha hatırlamamacasına unuttum. Bu ihtişamlı ve zarif görüntüyü yeryüzünde başka bir şeyle oranlamak, karşılaştırmak doğrudan doğruya yaradılışa hakaret sayılır" derken, İstanbul'a hayranlığı saygıyla çağıldamaktadır...

İngiliz yazarı Julia Pardoe ise Küçüksu Deresi'ni anlatırken başka güzellikleri gözler önüne serer:

"Ağaç dallarının gölgelediği bu ırmak, güneşin pırıl pırıl pırıldattığı Boğaziçi sularına doğru ışıldayarak, ağır ağır akmaktadır. Burası geniş bir alanı kaplayan yeşil, çimenlik bir yerdir. Bu çimenliklere hanımlar seccadelerini yayarlar, burada oturup etrafı seyreder ya da araba ile gezinirler. Göksu Deresi yanında, biraz ileride daha küçük bir alanda, sık bir koruluk bulunmaktadır. Bu koruluğun arka tarafı erkeklere ayrılmıştır. Onlar burada çubuklarını tüttürerek şerbetlerini içerek, kavun yiyerek eğlenirler. Burası bu haliyle, dünyanın en çok görülmeye değer yerlerinden biridir. Bir yandan, yumuşak çimenlerin üzerinden, sultanların arabaları ağır ağır geçerler. Bu arabaları çeken öküzlerin başlıkları üzerindeki aynalı levhalarla araba tentelerinin sarı klaptan saçakları kenarları güneşin altında pırıl pırıl parlar. Bu sırada arabadaki sultanlar, yüzlerinde her zamankinden daha az özentili bağlanmış yaşmakları ile, ipek minderlerin üzerine yaslanmışlardır.

Öte yandan bir paşa eşinin süslü arabası geçer. Bu arabanın perde gibi sarkan kıvrımları açık renk saçaklıdırlar. Arabanın atlarına gelince: Onlar da son derece göz alıcı biçimde süslü püslüdürler. Arabanın içindeki yüzü yaşmaklı kadın zaman zaman, saf ve soluk benizli çekiciliğini elindeki yelpaze ile gizlermiş gibi yapar. Bu yelpaze, onun hem boş vakitlerini geçirmesine yarayan, hem de paha biçilmez mücevherlerle donatılmış narin parmaklı, bir peri eli kadar güzel ve bembeyaz bileğinin görülmesine yarayan bir araçtır."

Ünlü romancımız Mahmut Yesari İstanbul'un popüler bir köşesi olan, fakat günümüzde izi kalmamış bulunan "Direklerarası" konusunda şöyle demektedir:

"Tramvayımız Vezneciler'den kalktı ve Sebil'in önünde durdu. İnelim. Sağda, İstanbul'un bu yakasında apartman adıyla ilk anılan ünlü "Letafet Apartmanı"nı geçince Direklerarası başlar. Şimdi sağda ve solda gördüğümüz hep birbirlerine benzer "Akaret Dükkanları"nın önlerinde, bu dükkanların boylarınca kemerler ve bu kemerleri tutan sütunlar vardı. İşte "Direklerarası"nın direkleri bunlardı.

Udhuke - Perdaz Abdürrezzak'tan Kel Hasan, Paşazade Şevki ve rahmetli kantocu Peruz'dan başka son yıllara kadar tuluat sahnelerinde "Şamram"da dahil herdem taze şantözlerin adları ve resimleri tiyatroların ön tarafını süslerdi. Direklerarası özellikle ramazanlarda, bir mahşer halini alırdı. Öğleden sonra, akşama, iftar topuna doğru; iftardan yarım saat kadar sonra yeniden cadde en civcivli zamanını yaşardı. Başta hasırlı tablalı fes, elde gümüş baston, gözde gözlük. Hatta şarkısı da çıkmıştı: "Elde baston, gözde gözlük, şimdi modası" diye. Bu özel kılıklı şık beyler caddeyi doldurup taşırırdı."

İstanbul için ünlü yazarlar çok şeyler söylemişlerdir. Anadolu'nun İstanbul tutkusu, türkülerde, manilerde çeşit çeşittir:

"Yarim İstanbul'u mesken mi tuttun
Gördün güzelleri beni unuttun."

diye sevgilisinin ardından türküler yakan Anadolu kadını, İstanbul'un güzellerini erkeğinden kıskanırken, İstanbul sevgisi bir başka renge bürünmektedir...

İstanbul kimi zaman Anadolu'nun bir umut kapısı olmuştur. Çalışıp köyüne dönenlerin zorlu yaşamları, bazen hikâye, bazen de türkülere konu olmuştur:

"İstanbul dedikleri bir kara dağdır
Mektubun gelmedi üç buçuk aydır
Ya sen gel yanıma ya beni aldır
Yol ver bana başı dumanlı dağlar

İstanbul'a vardım da eğlenemedim
Sağıma soluma çarkededim
Dost ile düşmanımı ben bilemedim
Ah ilen vah ilen geçti günümüz
Harman sonuna kaldı günümüz."

Anadolu halkının gözünde bir hayal beldesidir. Yaşam bir başkadır orada. Taşı toprağı altındır. Kimine mal verir, kimini sılaya yollar... Araştırmacı, yazar, Nail Tan'ın "Çocuklarımıza Folklor Hazinemizden Seçmeler" adlı kitabından, "Şehir Adına Bağlı" maniler bölümünde, İstanbul ile ilgili dizeler ilginçtir:

"İstanbul, İstanbul, beyler İstanbul
Çarşıyı pazarı neyler İstanbul
Kimine mal verir yollar sılaya
Kimini orda eyler İstanbul

İstanbul'un yolu uzun
Alaym seni gözüm
Kırk yerinde beni var
Sevdiğim güzel kızın."

İstanbul'a ait çeşitli "destan"lar vardır. Naci Kum tarafından derlenmiş "Bekçi Baba Destanları" oldukça yalın bir dille söylenmiştir:

"Bakın ne der bekçi peder
Sizlere çok niyaz eder
Verdiğiniz bahşiş ile
Her sene sılaya gider

Sıladan gelür düşünür
Uyuzlar gibi kaşınur
Bayram gelsün deyu bakar
Bir kar etmeye üşenür

Sıladan geline hızan
Görenler zanneder mizan
Ne bakarsın Ramazan'a
Köpek sürü akça kazan

Ağalara yalan lâzım
Atına bir kolon lâzım
Bahşiş verirse ağalar
Eşeğe de palan lâzım."

İSTANBUL TÜRKÜLERİ

İstanbul'un doğal güzelliği kadar "İstanbul şivesi" de başlı başına bir kavramdır. Dildeki kulakları okşayan tüm nüanslar, adeta türkülere yansımıştır. "Aman aman bahriyelim, aman doktor, Oğlan oğlan kalk gidelim, Telgrafın telleri, Adalar sahili, Feracemin al yakası, Evlerin önü nane de maydanoz, Arabaya taş koydum, Mavili, Fındıklı bizim yolumuz, İstanbul'dan Üsküdar'a yol gider" gibi türküler İstanbul'un en sevilen türküleri arasında yer almaktadır.

İstanbul kendine özgü yüzlerce, binlerce folklor verilerine sahiptir. Ciltlere sığmaz konuların her biri, bir ihtisas ve başlıbaşına bir araştırma gerektirmektedir. Keten helvacı ve macuncu deyişleri, sütçü ve seyyar satıcıların mahalle aralarında bağırış şekilleri bile büyük özellikler taşır...

Osman Cemal Kaygılı'nın 1953'te bile yayınlanan bir yazısında, Semaî kahveleri ve meydan şairleri konusunda şöyle demektedir:

"İstanbu'da çalgılı kahveler genellikle kış geceleri ile Ramazan aylarında çalışırdı. Beşiktaş, Çeşmemeydanı, Tophane Boğazkesen, Eyüp, Defterdar ve Halıcıoğlu'nda bu kahvelerin en ünlüleri bulunurdu.

Son çağların en ünlü manicisi ve semaicilerden "Acem İsmail, Kafesçi Arif, Dolmacı Mihran, Efe Mehmet, Defterdarlı Asaf Bey, Tersaneli Osman Nuri, Üsküdarlı Vasıf, Zeytinburnulu Arap Osman, Darbukacı Tespihçi Halit, Balatlı Nesim, Karagümrüklü Rahmi, İbrahim, Galatalı Matruş, Tersaneli Ahmet Reis zamanın en uçarı tulumbacıları olarak da tanınırlardı. Tulumbacılık yapmadıkları halde "Çalgılı Kahve" veya "Semaî Kahvesi"nin en iyi mani, semai koşma, destan, kalenderi söyleyenlerin sayıları da az değildi.

O devirde oyuncuların en ustaları Rahmi İbrahim, Arap Hamit ve Sultanhamamlı Bacaksız Şevki idi. "Çiftetelli", "Köçek", "Ağırlama", "Kasap", "Düğün Havası", "Helvacı", "Ayak Havası", "Bıçak Oyunu", "Zeybek" gibi oyunlar oynarlardı. Fesaneli Kel Mehmet vardı ki, çalgılı kahveye bile ara sıra o bembeyaz, tertemiz, sakız gibi gecelik

SİMTEL
"ŞAMPİYONLARI"
SİMTEL

SİMTEL A.Ş.
Halâskârgazi Caddesi No. 284 ŞİŞLİ-İSTANBUL Tel: 48 60 20/5 Hat

entarisi ve ince basmadan hırkası ile gelir, öyle oynardı. O zamanlar erkeklerin çoğu, mahalle kahvelerine, komşuluğa, çarşıya, pazara gecelik entari ve hırka ile giderlerken tulumbacı ve semai kahvelerine bu Kel Mehmet'ten başka tek bir kimse o kıyafetle gelmezdi.

Çalgılı kahvelerde Dertli'nin sözlerini hemen hemen herkes bilir, tanır ve ona tapardı. Bunun için Dertli'nin:

"Haraba kul olduk bezmi âlemde
Dünyada olsak da olmasak da bir
Düştük çare nedir dame âlemde
Azat olsak da bir olmasak da bir."

diye başlayan ünlü koşması okunup çalınırken bütün başlar yere eğilir, gözler yarı kapanır, gövdeler put kesilirdi... Bir üstadın eseri okunduğu anlar, ona göre okuma ve dinleme tavırları alınırdı..."

Görüldüğü gibi bu çalgılı kahveler bir eğlence yeri olmaktan öte bir kültür, bir yetişme ocağı niteliğindeydi.

ESKİ RAMAZAN VE KARAGÖZ

Reşat Enis Aygen'in bir yazısında eski Ramazan ve Karagöz konusundaki görüşü şöyledir:

"İstanbul'un eski Ramazan'ları çok şeyler anlatır. Karagöz'ü, Kuklayı, Kel Hasan'ın Tiyatrosu'nu, Şehzadebaşı'nda çadır altlarında güreşen pehlivanları, atlıkarıncaları, meddahları, tüfekçi dükkânlarını... Ve iftar soframızı: Küçük tabakları içinde kayısı, çilek, vişne, gül reçelleri.. Oruç bozulan pırıl pırıl zeytin taneleri. Sütlü, cevizli, güllaçlar.

Hacivat gazelini o zamanlar anlamadan dinler, gene de fıkır fıkır gülerdik:

"Kurulur bir saha-i ummana seyran perdesi
Çok safa icra olur cümbüş-i handan perdesi
Bir kıssa-i dasitandır eş'ar-ı nazmım benim
Kimlere şayeste bu kimleri nihan perdesi
Zâhirde bir kez temaşa eyleyüp ibret al
Göz ne suret gösterir ayine-i devran perdesi"

Ya Karagöz'ün gazeli?

"Evvelâ resmeyledin resm-i Zilâl
Perde kurdum Şem'a yaktım gösteren zil-i hayal
Şeyh Küşteridir pirimiz, üstadımız,
Talim etmiş, bilsin diye ehl-i hal"

Ardından: "Yar bana bir eğlenceli yar, yar bana bir eğlenceli yar" ve cup, perdenin üstünden aşağıya. Bu manzara karşısında herkes kasıklarını tuta tuta gülerdi"

Karagöz oynatmak sanatı oldukça büyük bir hüner işidir. Ses güzelliğinin yanı sıra n üktedan olmak, güncel olayları çok iyi bilmek ve çok iyi makam bilgisine sahip olmak gerekmektedir.

AYAZMA VE KAYNAKLAR

M. Halit Bayrı'nın 1953 yılında İstanbul Ayazmaları ve Kaynakları adlı, Türk Folklor Araştırmaları dergisindeki yazısı şöyledir:

"İstanbul'da yaşayan Rumlar, şehir içinde ve dışına da kutlu tanıdıkları Kuyu ve pınarlara "Ayazma" demektedirler. Ayazmalardan her biri bir Hıristiyan Azizi'nin veya azizesinin adını taşımaktadır. Suları şifalı olduğuna inanılır. Senenin belirli günlerinde bu ayazmalar ziyaret edilir, adaklar adanır.

Bebek'te Aya Apostoli Ayazması'nın suyundan içenlerin zengin olacaklarına inanılır. Kuruçeşme'de Dimetriyos Ayazması'nın sağ duvarı ortasında meme şeklinde kabartmalar mevcuttur. Ayazmaya gelen kadınlar rahip tarafından taziz edildikten sonra bu kabartma memeleri üç kez öperler. Bu bir saygı ile birlikte kadınların meme ve süt hastalıklarından kurtulmaları için yapılmaktadır. Beşiktaş'ın Çırağan Ayazması'da göz ağrılarını geçirdiği şeklinde yorumlanmaktadır. Hasköy'de Çıksalın Ayazması'nın suyundan yedi kere içenlerin veya yıkananların sıtmadan kurtulacakları inancı yaygındır. Kasımpaşa'da Aya Parasköy Ayazması'nın suyu ise mide ve bağırsak hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır. Mide ve bağırsaklardan rahatsız olanlar aralıksız bu suyu yedi hafta içmeleri gerekmektedir.

Çırçır, Hünkar, Otuzbir, Karakulak, Taşdelen Çamlıca gibi adlarla anılan sular İstanbul'un en ünlü sularıdır.

Bu yerlere İstanbul halkı çok düşkündür. Eğlenmek, yemek yemek için bu yerlere gidilir. Kaynak sularından başka su içmeyen kimselerin olduğu sözü çok edilmektedir. Şimdi bu gibilerine rastlamak hemen hemen mümkün değildir. Bu kimseler, suyun hangi kaynaktan alındığını bilebilecek zevk ve hassasiyete ulaşmışlardır."

HIDIRELLEZ

Sermet Muhtar Alus'un araştırmalarına göre İstanbul'da Hıdırellez ie ilgili düşünceleri şöyle sıralamak mümkündür.:

Hıdırellez gününü İstanbul'da da renkli bir biçimde kutlamak gelenek halini almıştır. İstanbul yakasında oturanlar Silivrikapı,Kocamustafapaşa, Mevlânakapı, Çırpıcı, Veliefendi Çayırları, Haliç halkı, Eyüp'te Fulya tarlası, Silahtarağa, Kâğıthane, Üsküdarlılar Karacaahmet Duvardibi, Züğürler Yaylası denilen Haydarpaşa Çayırı, Kadıköylüler ve hat boyundakiler ise, Fenerbahçe'de Hıdırellez günlerini kutlamışlardır.

Hava kararmadan bir çömlek içine, tarak parçası, düğme, yüzük tesbih tanesi, incik boncuk konur üzeri bir bez ve kırmızı kordela ile bağlanarak kapatılır.En üstüne de ufak bir asma kilit asılır. Ve bir ayna parçası ilıştirilir.

Hıdırellez günü, gül dibine gömülü çömleğin başına iyi giyinmiş genç kız, iki dizi üzerine çöker, diğer kimseler ise bağdaş kurarak bir halka teşkil ederler. Usturuplu bir hanım gömleği başına kadar kaldırıp kilidi açar. Kordelayı çözüp üzerindeki kırmızı bez ile kordelayı da genç kızın başına örter. Aynayı vücuduna dayar. Genç kız çömleğin içinden ufak parçaları bir bir çıkartır. Her eşya için bir mani okunur. Niyet iyi düşerse heyecanla dualar okunur. Uygun düşmezse kahkahalar basılır. Söz gelimi kaynanaya:

"Bahçede gül müsün
Gül değil, sümbül müsün
Dillerin yaktı beni
Kafeste bülbül müsün"

Ağa babaya şu mani çıkabilir:

"Ayvalar çiçeklendi
Meşmula pörçüklendi
Şaka maka deriken
Sevdamız gerçekleşti"

Evin hanımına:

"Yağmur serper inceden
Gül açılır goncadan
Yarimi esirgerim
Yerdeki karıncadan"

Geline ise:

"Denize daldım çıktım
Üç güzel aldım çıktım
İkisini bıraktım
Birini çaldım gittim"

AY İLE İLGİLİ İNANÇLAR

Burhanettin Işıklı'nın İstanbul'da ay hakkında inanmalar konulu yazısında şöyle denilmektedir:

★ Halk ilaçlarından bazılarının ay ışığında ayazlatılmak suretiyle faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayı ilk gören kimsenin hemen bir elmasa veya altına yahut güzel yüze baktığı takdirde işinin iyi gideceği kanâati arasında hâlâ yaşamaktadır.. Ayı ilk gören kimse hemen şunu söyler:

"Ay gördüm Allah
Amentü Billah
Aylar mübarek
Elhamdülillah
Nuru gözüme
Şevki yüzüme
Devlet başıma
İman göğsüme
Para cebime"

Bunlar söylendikten sonra sağ el önce yüze sürülür, sonra kalbin üstüne konulur. Daha sonra da sağ cebe götürülür.

Ay bedir halinde iken, İstanbul çocukları aya karşı şu maniyi söylerler:

"Oğlun kızın çok dede
Ay Dede, Ay Dede
Birisini bana ver,
Allah sana çok vere"

İstanbul'da bir başka söylentide şöyle dolaşır:

Ay; genç ve çok çapkın bir erkektir. Kızlar ona çabucak aşık olurlar. Ay, bedir halinde iken kızlara sataşır ve onlarla eğlenir. Eskiden bir erkeğin aşkına mağlûp olarak kendisini ona teslim eden kız; kabahati aya yüklemek için, "Aya karşı yatmıştım. Dokunmuş" der, bu suretle kurtuluş yolu ararmış.

Rüyasında hilal gören kızın bahtı açılır. Bedir ören kız yaşlı bir erkekle evlenir. Kadın ve erkek olsun, rüyasında ay gören kimsenin kız çocuğu olur. Aya karşı ağlayan insanın ıstırabı çabuk geçer. Aya karşı gerinen insan çok şişmanlar gibi ay ile ilgili daha bir çok inanışlar gelenek ve göreneklerin arasında yer alır.

İSTANBUL BİLMECELERİ

Girizan Tunâra'nın derlediği İstanbul bilmeceleri şöyledir:

"Ol nedir ki bir karıştan artacak
Hem başı kertecek
Hem kemiktir
Hem sinirdir
Hem deri
Lezzetine cümle âlem müşteri!"
(PAÇA)

"Kat kattır ama katmer değildir
Kırmızıdır ama elma değildir
Yenir ama meyva da değildir"
(SOĞAN)

"Bir tahtanın üstüne 30 kişi
Geçmişler karşılıklı iki kişi
Nısfı ak, nısfı kara
Arif isen sen anla
Ahmak isen var ara"
(TAVLA)

"Ol nedir ki boyu uzun eni yok
İnsanın busesi alır canı yok
Bağı yanar ateşi suzan ile
Hal diliyle söyleşir insan ile
(SİGARA)

"Yapan satar
Alan kullanmaz
Kullanan hiç bilmez"
(TABUT)

"Akı karası gibi
Karası katran gibi
Sapı sanki düdük gibi
Biz onu hen yedik gibi
(CİĞER)

"Gece gördüm bir tane
Teptim teptim teptale
Teptim ambar açıldı
Alaca boncuk saçıldı
Alaca boncuk has boncuk
İlik düyme kaftancık
Kaftancığa varalım
Zerde şeker alalım
Yengeme bu ne gerek
Bir top bahası gerek
Bir ucu yerde gerek
Bir ucu gökte gerek
Arşın getir ölçelim
Yedi derya aşalım
Yedi derya üstüne
Sırça saray yaraşır
Kakma beşik yaraşır
Kakma beşik içinde
İki sümbül dolaşır
Birini vursam öldürsem
Elim kana bulaşır
Elimin bu kanını
Akpınarda yuyayım
Akpınar ilidi
Yengemdir kilidi
Dün gece gelen kimdi
Esecikle musacak
Eli budu kısacık"
(TAHTA KURUSU)

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Türkiye'mizin en büyük sınai ve ticari çalışmalarının yönetildiği ekonomik güç ve değeri büyük şehrimizde Türk Ticaret Bankası yoğun bankacılık hizmetlerine 55 yıldan beri 97 şubesi ile büyük güvence ve sürat sağlayarak görevini yerine getirmenin mutluluğundadır.

İSTANBUL İL MERKEZ ŞUBELERİ

İstanbul, Aksaray, Alibeyköy, Altınbakkal, Altıyol, Avcılar, Bahariye, Bahçelievler, Bakırköy, Balat, Balipaşa, Balmumcu, Bayrampaşa, Bebek, Beşiktaş, Beykoz, Beyoğlu, Bostancı, Cevizli, Cihangir, Çağlayan, Çapa, Çarşıkapı, Çiftehavuzlar, Dolayoba, Erenköy, Esenler, Etiler, Eyüp, Fatih, Feneryolu, Fındıklı, Fikirtepe, Galata, Galatasaray, Gayrettepe, Gaziosmanpaşa, Gedikpaşa, Göztepe, Gültepe, Güngören, Halıcıoğlu, Hasırcılar, İncirli, Kadıköy, Karagümrük, Kartal, Kasımpaşa, Kocamustafapaşa, Kocasinan, Kurtuluş, Küçükçekmece, Küçükköy, Küçükmustafapaşa, Küçükpazar, Küçükyalı, Lâleli, Levent, Mahmutpaşa, Maltepe, Mecidiyeköy, Nişantaşı, Nuruosmaniye, Örtaköy, Osmanbey, Paşabahçe, Pendik, Perşembepazarı, Raml, Rızapaşa, Sanıyer, Sefaköy, Sirkeci, Site, Suadiye, Sultanhamam, Şirinevler, Şişhane, Şişli, Taksim, Tarlabaşı, Teşvikiye, Topçular, Tophane, Ümraniye, Üsküdar, Yeldeğirmeni, Yenibosna, Yenişehir, Yeşilköy, Yüksekkaldırım, Zeytinburnu.

İstanbul İli Şubeleri
Büyükçekmece, Çatalca, Silivri, Tuzla, Yalova.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

DOĞUMLA İLGİLİ İNANÇLAR

Bir soğanı ortasından keser, lohusa kadının göğüslerine sürürler. Bundan sonra "Sütü gümrah olsun" diye de dua edilir. Göğüsleri sıcak su ile yıkandıktan sonra, sıcak yün havlu ile sarılır. Karaciğer, etsuyu ile pişirilerek çorba yapılıp içirilir. Lohusanın sütü olmazsa, "Sütü yok" denilmez. "Süt otlamaya gitti" denilir

EYÜP OYUNCAKÇILARI

Nurullah Tilgen'in Eyüp Oyuncakçıları adlı yazısında şöyle denmektedir:

"Çocuklarımızın, hatta baba ve dedelerimizin çocukluk çağlarının en değerli anılarından biri olan oyuncaklar Eyüp semtinde yapılırdı. Eyüp Sultan Türbesi'ne giden iskele caddesi üzerinde iki sıralı oyuncakçılar çarşısı bulunurdu. Bugün o yılların anısı olarak bir iki oyuncakçı dükkânı ile "Oyuncakçılar Çıkmazı" sokağı kalmış bulunuyor.

Üstünde ayna parçacıkları yapıştırılmış küçük toprak testiler, sürahiler, bardaklar, teneke zilleri olan bir karış çapında defler, davullar, küçük tahta arabalar, minik darbukalar, beşik salıncaklar, kırbaçla veya kaytan sarılarak döndürülen topaçlar, kaynana zırıltıları, kursak düdükler, haranlar, hacı yatmazlar, minik tereyağı yayıkları, şakşaklar yörede satılan oyuncakların en belli başlılarını teşkil ederdi."

Eyüp'te ilk oyuncak 18. yüzyılda Dökmeci Hasan Ağa tarafından yapılmıştır. Hasan Ağa, Mahmut II zamanında memleketinden İstanbul'a Nizam-ı Cedit askeri olarak gelmiş ve Rami Kışlası'nın töreninde dümbelek çalmıştır. Askerlikten ayrıldıktan sonra Eyüp'te yerleşen Hasan Ağa Ramazanlarda sahur maniciliği, diğer zamanlarda da oyuncak yapardı. "Türkülü oyuncakçı Hasan Ağa" adlı ile anılan bu zattan sonra Gümüşsuyulu Darbukacı Halil Efendi ve Küçük İsmail Efendi adlarındaki şahıslar da oyuncakçı dükkânları açmışlardır.

M. Halit Bayrı'nın 1932 yılında Muhsin Erkin ve Şevket Uluğ'dan yararlanarak hazırladığı "İstanbul'da Sünnet Düğünleri" araştırmalarına göre İstanbul'da eski sünnet düğünleri şu şekilde yapılmaktadır:

"Sünnetçi, saz heyeti, aşçı, çengi, hokkabaz temini gibi hazırlıklar günlerce önce başlar. Sünnet edilecek çocuk hamama götürülür. Dönüşte elbiseleri giydirilir. Giyim: Sol omuzdan atılarak göğüsten ve arkadan dolaştırılmak suretiyle çapraz bir şal takılır. Bu şalın uçları sağ bel hizasında birbirlerine iğnelenir. Çocuğun takkesi veya eskiden giyilen fesi konu komşudan alınan iğreti elbaslarla süslenir. Anne, baba, büyükanne, çocuğu Eyüp Sultan'a götürürler. Çocuk türbedara okutturularak tesbihten geçirilir. Şimdi, sadece hacet penceresi önüne götürülüp dua ettirilmektedir. Çocuk sünnet giysileri içinde, anne ve anneannesi ile birlikte yakın akrabaların evlerine giderek sünnet düğününe davet eder. Çocuk: "Maşallah, yetiştirene şükür, inşallah okuyup adam olduğunu, evlendiğini de görürüz" gibi güzel sözlerle karşılanır. Çocuğun anne ve anneannesi ise: "Darısı başınıza, Allah hepimize sevinçli günler göstersin" şeklindeki sözlerle karşılık verirler."

Eski sünnet düğünleri genellikle perşembe günleri yapılırdı. Son yıllarda bu cumartesi gününde yapılmaya başlanmıştır.

Ayşe Ünlüer'in "İstanbul Çocuk Oyunları" ile ilgili yazısında, "Varan bir top geri", "vız", "yazı mı, tura mı?", "yutturma", "kurd-kuzu", "kap-kaç", "kırmızı - beyaz", "zıpzıp", "topaç", "taklitli oyun", "güzellik oyunu", "tahin - pekmez", "sapan", "atları idare" ve "bum" adlı oyunlardan söz etmektedir.

Bum adlı oyunu Ayşe Ünlüer yazısında şöyle anlatmaktadır:

"Oyuncu çocuklar halka halinde yere otururlar. Bu oyuna en çok yirmi çocuk katılabilir. Halka halinde oturan çocuklardan biri "bir" diye saymaya başlar, yanındaki "iki" onun yanındaki "üç" diye devam eder. Fakat "beş" ve beşin katları olan rakamlar kesinlikle söylenmez. Sıra gelince "beş" ve "beşin katları" rakamları söylenirken, çocuklar bunun yerine "bum" diye haykırırlar. "Bum" demeyip şaşırarak rakam söyleyenler oyundan çıkarılır. Yanlışlık yapmayarak sona kalan çocuk oyunu kazanmış olur."

LONCA'LAR

Münevver Alp Eski İstanbul'da Loncalar konulu yazısında şöyle demektedir:

"İstanbul'daki bütün esnafın ayrı ayrı birer teşkilâtı vardı. Bu teşkilâta "Esnaf Loncaları" denilirdi. Herhangi bir esnaf bir esnaf loncasına bağlı acemi bir çırak, ne kadar paralı olursa olsun, gelişigüzel, kendi başına bir dükkân, bir tezgâh açamazdı. Önce çıraklık edecek, sanatı öğrenecek, sonra kalfa olup birkaç acemi çırak yetiştirecekti. Ancak bundan sonra lonca tarafından kalfalığa yeterli görülürse usta olabilirdi.

Esnafın hileye, dalavereye kaçmaması için çok dikkat edilirdi. Şayet kaçan olursa lonca tarafından cezaya çarptırılırdı. Bu cezalar suçun büyüklüğüne, küçüklüğüne göre değişirdi. Bir hafta, kırk gün, üç ay gibi müddetle dükkânları kapatılırdı.

Bir esnafın işleri bozulursa, veya iflas ederse ona lonca yardım ederdi. Esnaf şayet ölürse, çoluğunu çocuğunu lonca korur. Çocuklarını lonca sünnet ettirir. Kızlarını gelin ettirir. Ölen babanın işini yürütmeye çalışırdı. Bu nedenle loncaya dört elle sarılan esnafın da sırtı yere gelmezdi."

HACI TEHNİYELERİ

Münevver Alp'in "Eski İstanbul'da Hacı Tehniyeleri" adlı yazısında hacı tehniyeleri ile ilgili olarak şöyle söylemektedir:

Hicazdan sağ ve selâmetle dönen erkek ve kadın bütün hacılar, mutlaka evlerinde tehniye cemiyeti verirlerdi. Erkek tehniyeleri cuma günleri, kadın tehniyeleri de genellikle salı günü olurdu.

Bu tehniyeler için en aşağı kırk, elli okka lokum alınırdı. Bu lokumları yapan ünlü fırıncılar vardı. Başta Eyüp Sultan, Cağaloğlu, Çakmakçılar, Karaköy, Sarıyer fırınları ünlüydü. Lokumlar, yağ ve küllü su ile bir miktar tuzla ve sahleple karıştırılıp yoğrulur, hamur iç fındık veya leblebi büyüklüğünde kesilir fırın tepsileriyle fırında kurutulurdu.

Tehniye giderleri eve geldiği gün, evin kapısı yeşile boyanırdı. Kapının yeşile boyandığını gören çoluk çocuk ise sevinç içinde:

"Dön baba dönelim,
Hacılara gidelim,
Lokum, şerbet içelim"

diye haykırmaya, halka olup döne döne oynamaya başlarlardı. Tehniyeden iki gün önce kalaylatılmış kazanlara şekerler ıslatılırdı. Şerbetler ne iç bayıltacak kadar ağdalı, ne de hoşaf kadar hafif olurdu."

HALAYIKLAR

Münevver Alp'in Halayıklar konusundaki yazısı ise şöyle:

"İstanbul'a bir Arap halaylık akını olduğu için, esir pazarlarında Arap halayık fiyatları çok ucuzlamıştı. İki kese akçeye bir Arap halayık sınıf halk, evlerine birer halaylık almışlardı. Bu halayık bolluğu son zamanlarda fakir halka da düşmüş, "Yakacak mumu yok, evine halayık alır" sözü halkın dilinde peleseng olmuştu.

Halayıklar esirciden, müşteri evinde üç gün üç gece kalmak üzere esirciye kefil gösterilerek denemeye alınırdı: "Uykusunun ağır olup olmadığı, horlayıp horlamadığı, altını ıslatıp ıslatmadığı, yakışıp yakışmadığı, yemeğini çabuk yiyip yiyemediği, ellerinde sakarlık, sarsaklık, bakışlarından hainlik, düşmanlık, başında, vücudunda yarası, beresi olup olmadığı" bu üç gün içinde dikkatle incelenir, araştırılırdı.

İç hastalıklarına pek önem verilmezdi amma, çok zayıf, bir deri bir kemik olanı da ince hastalığı var, diye kabul etmezlerdi. Üç günlük yoklama içinde iş anlaşılır, halayık ya esirciye geri gider, yahut da parası verilir, esirciden pençik alınır, evde kalırdı."

BİR EFSANE

Ali İmer'in 1963 yılında Türk Folklor Araştırma Dergisi'ne yazdığı "İstanbul Boğazı" efsanesi şöyledir:

"Zülkarneyn'in hükümdarlığı sırasında İzmir'de büyük bir Hıristiyan kavmi ve onun hükümdarlığını yapan "Katerina" adında bir kraliçesi yaşamaktadır.

İskender Zülkarneyn, bütün çalışmalarına rağmen bu kavime İslâm dinini kabul ettiremediği gibi mağlûp da edememiştir. Bir gün Büyük hakan bu kavimin harp gücünü öğrenmek üzere kıyafet değiştirerek elçi sıfatıyla Katerina'nın sarayına gitmeye karar verip yola çıkar.

Katerina'nın sarayı Menemen ile Ulucak köyü arasındaki ovada idi. İskender saray yakınına geldiği zaman Hıristiyan saray muhafızlarına İskender Zülkarneyn tarafından kraliçeye elçi gönderildiğini ve kendisine bir nâme sunacağını söyler. Muhafızlar durumu kraliçeye haber verirler ve kraliçe de elçiyi huzuruna çağırır. Elçi huzura gelince İskender'in nâmesini kraliçeye uzatırken göz göze gelir. O anda kraliçe bir çığlık koparır ve muhafızlarına bu adamın tehlikeli olduğunu ve iyi muhafaza edilmesini emir verir.

Sonra İskender'e dönerek, "Sen elçi değil, İskender Zülkarneyn'in kendisisin" deyip masasındaki bir resmi İskender'e uzatır. "Bu sen değil misin?" diye sorar. Meğer kraliçe kendine düşman olan İskender'in, resmini elde etmiş ve masasından hiç ayırmıyormus.

Kraliçe, buraya ne maksatla geldiğini, hayatının kendi elinde olduğunu ve bir teklifte bulunacağını, kabul ederse, serbest bırakacağını, hayır derse, zindana attıracağını İskender'e anlatır.

İskender, durumun gizlenecek bir tarafı kalmadığından, ne maksatla geldiğini anlatır ve "Teklifin nedir?" diye sorar.

Kraliçe, "Benim ülkeme ve kavimim üzerine asker gönderip harp etmeyeceğine yemin etmeni isterim" der.

İskender, teklifi kabul etse intikam alamayacak, etmese kaviminden habersiz geldiği için, uzun müddet hapis yatacak olursa, ordusunda kargaşalıklar çıkacağını düşünerek, "Teklifi kabul ediyorum. Ülkene ve kavimine asker ile hücum etmeyeceğime yemin ediyorum" der.

Elçi olarak gelen Zülkarneyn, Katerina'nın muhafızları ile ülkesine kadar uğurlanır.

İskender bu seyahati esnasında Akdeniz ile Karadeniz'in yüksekliğini hesaplar. Karadeniz'i Akdeniz'den çok yüksek bulur ve Karadeniz'i taşırdığı takdirde Katerina'nın sarayının dört-beş misli yüksekliğine kadar su çıkacağını hesaplar. Karadeniz ile Akdeniz'in en yakın ve kestirme yolu olarak şimdiki İstanbul Boğazı sahasını münasip bularak, harfiyata geceli gündüzlü milyonlarca ücretli işçilerle başlar. Boğaz 13 yıl 13 günde tamamlanır. 13 sene Hıristiyan ve İslâm işçilerinin yövmiyeleri aynı iken, bugünlerde İskender bir ferman çıkararak, ücreti 20 para olan Hıristiyanlara 40 para, yirmi para olan İslâm işçilerine on para yevmiye verileceğini, arzu edenlerin çalışabileceklerini ilân eder. Bu olay üzerine İslâm işçileri, hükümdarın Hıristiyan dinini kabul ettiğini ve İslâmları hiçe saydığını düşünerek kitle halinde kanalı terkedip giderler. Hıristiyanlar ise şevkle çalışmaya devam ederler.

13'üncü gün, şafakla beraber boğaz kendiliğinden kapanır ve 300 bin Hıristiyan işçi sürüklenerek sularda boğulur.

Dağlar gibi yükselen azgın Karadeniz suları, bütün Trakya ve Ege Denizi'nin alçak sahillerini, yüzlerce metre kalınlıkta sutabakasıylakaplar. Böylelikle İskender ettiği yemine sadık kalarak intikamını alır. Katerina ve kavimini de, sular altında kalarak yok olur.

MARMARABİRLİK
MARMARA ZEYTİN TARIM-SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ ®
MARMARABİRLİK ZEYTİNLERİ
MARKAMIZ TESCİLLİDİR
- DENGELİ BESLENMEDE ÖNEMLİ BİR YERİ OLAN ZEYTİNDE TEK İSİM MARMARABİRLİK
- 6 KOOPERATİFİNE ORTAK 30.000 ÜRETİCİ İLE TÜKETİCİYE EN İYİ HİZMETİ GÖTÜREN GÜÇLÜ BİR KOOPERATİF KURULUŞUDUR.
- MARMARABİRLİK ZEYTİNLERİNİ BİR KERE DENEYİNİZ MUTLAKA MEMNUN KALACAKSINIZ.
- ÜRETİMDE EN ÜSTÜN KALİTE, FİYATTA İSTİKRAR DENİNCE AKLA GELEN GÜÇLÜ KURULUŞ MARMARABİRLİK

MARMARA ZEYTİN TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

GENEL MÜDÜRLÜK : İnönü Caddesi, İnegöl Çarşısı Kat: 4
Tel: 108 46—115 29 Telex: 32198 mzbk.tr.
Telgraf: Marmarabirlik P.K: 36 BURSA

Özel yemekleri

Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, 1948 baskılı "TARİHTE 50 TÜRK YEMEĞİ" adlı kitabında, İstanbul mutfaklarında hazırlanan çeşitli yemek, yemeklerdeki mânâ, koku ve buharlar, mutfak gereksinimleri ile 18. asırda İstanbul'da gıda maddelerini bozanlara verilen cezalarla ilgili ilginç bilgiler vermektedir.

Ünver, kitabın önyazısında **"Ülkemizin her tarafında yüz yıllarca bilinen, ün kazanmış yemekler İstanbul'a çeşitli tarzlarda gelerek burada bazı değişikliklere uğramış İstanbul mutfağının malı olmuştur"** derken İstanbul yemeklerinin Anadolu'dan kaynaklandığını açık bir şekilde anlatmaktadır. Ünver, önyazıda dostu Esat Fuat Turgay'ın: **"İstanbul her şeyden önce büyük bir payitahttır. Her şeyi hükümdürların anlama derecesine göre beğendirme zoru vardır"** şeklindeki sözlerine de yer vermektedir. Burada İstanbul mutfağının büyük bir özenle hazırlanışındaki ilgiyi bulmak mümkündür...

Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in yararlandığı kitabın yazarının adı bilinmemektedir. Ancak 3. Sultan Ahmet devrini yaşayan bir ulema olduğu anlaşılmıştır. Ünver'in söz konusu kitabında İstanbul yemekleri şu şekilde sıralanmıştır:

ÇORBALAR

"Nohudab çorbası, "tarhana çorbası" ve "ciğer çorbası". Ciğer çorbası: "İnce ince dilimlenmiş kuzu veya koyun ciğeri et suyunda pişirilir. Ciğer iyice pişirildikten sonra iki üç yumurta sarısı ile alıştırılır. Yumurta rayihası gidince bir miktar sirke maydanoz ve nane eklenir. Sofraya geldiğinde ise üzerine biber ve tarçın ilave edilir. Ekşi istenirse limon veya sirke konur."

HAMUR İŞLERİ: "Lokum", "lalanga", "akıtma", "peynir lokması", "süt böreği", "tatlı lokum", "peynir hoşmerimi".

LOKUM: Çok çeşidi vardır. "Kinine", "yumurtalı", "yağlı' gibi. Lokum yapmak için bir miktar un, bir-iki kaşık sade yağ ve bir-iki yumurta ile yoğrulur. Elde edilen hamur parça parça bol yağda kızartılır. Yağ iyice kızarılırsa, lokumlar daha kabarık olur. Yağdan çıkartılıp üzerine şekerli su dökülür."

HELVALAR: "Nevriyye, beyaz kadayıf, kaymaklı saray ekmeği, mülûki sakız helvası, helvayı hakanî, gaziler helvası, helvayı me'muniye, ishakiye halvası, yengem duymasın helvası, güllüç papûdesi, pelteşin, kavun baklavası, pelte, furabiye, revani, kadın göbeği, özbek helvası.

ÖZBEK HELVASI: Sadeyağ tencere içine konur. Un üzerine azar azar dökülür ve karıştırılır. Koza kıvamına gelinceye kadar karıştırma işlemi devam eder. Tahminen beş dakikadır. İyice pişen karışımın üzerine şeker şerbeti yavaş yavaş dökülür. Yağı süzülen helva bir tabak içine konulur.

KEBAPLAR: "Kırma tavuk kebabı, süt kebabı, kuşbaşı kebabı, fırın kebabı, güveç kebabı, uskumru balığı kebabı."

"Uskumru balığı kebabı: Taze uskumru balığını temizleyip her biri şişe geçirilebilecek şekilde iki veya üç parçaya bölünür. Tuzlanıp bir süre dinlendirilir. Sonra her birinin arasına birer defne yaprağı geçirilerek şişlere takılır. Önce hafif daha sonra harlı ateş üzerinde pişirilir."

ET PİLAV VE SEBZELER: "Nohutlu yahni, paça yahnisi, patlıcan paçası, böğrülce pilavı, susuz köfte, medfune, marmarine, herise, kavurma, ciğer mücveri.

"Ciğer müjveri: Kuzu mücmeri ise siyah ve beyaz, koyun ciğeri ise yalnız siyah ciğer suda pişirilir. İnce ince kıyılır. Üzerine tuz, biber, tarçın, fıstık ve kuş üzümü eklenir. Kuzunun iç yağı dediğimiz yağı, kat kat kesilip bir tepsi içine yerleştirilen ciğerin üzerine konur. Sonra fırına verilir."

TURŞULAR: "Hıyar turşusu, kabak turşusu, şalgam turşusu, sarımsak turşusu, malhût turşusu."

"Kabak turşusu: Dolma kabağın üzeri soyulur. İçinin çekirdeği temizlenir ve iri parçalara bölünür. Sonra yumuşayacak kadar ateşte pişirilir. Suyu süzülür. Soğuyunca sini veya tahta ile üzerine bastırılarak ezmeden suyu yine süzülür. Taze nane, maydanoz doğrayıp, bir kat kavanozun içine bu karışım, bir kat kabak sırayla dizilir. Kavanoz dolunca üzerine sirke eklenir ve kavanoz içine bir ağırlık konarak kapatılır. Turşu birkaç gün içinde olur. Eğer turşu uzun süre bekletilecek ise yirmi gün sonra sirkesi değiştirilir. Bir yıl beklemesi gerekiyorsa, bir ay sonra sirkesi yeniden değişmesi gerekmektedir."

YEMEKLERDE MÂNÂ

Eskiden gizli ve efsanevî sevgililerin buluşamadıkları bucaklarda, onlara yedirilen, yolları üzerine konulan her şeyin bir mektup gibi anlamları aranmıştır. Bu mânâlar risalelerle yazılmış, bunların anlamlarını bilenlerin bir lügüzçesi olmuştur. Bunların çoğu eski kadınlar arasında söylenir bir sır olmuştur. 1886'da yayınlanan böyle bir risalede şu örnekler sıralanmıştır:

Yoğurt: Gönlünü benden soğut.

Pirinç: Yanındakinden geç, âleme ettin bizi gülünç, sabah kahvesini bizde iç.

Bakla: Al beni sinene sakla:

Piyaz: Ellerim Hakka niyaz.

Ekmek: Murada erdi, maksadım seni öpmek.

YEMEKLERDE KOKU VE BUHARLAR

Biber, tarçın, nane, maydanoz, misk, gülsuyu, çiçek suyu, kimyon, sirke, zağferan, kişniş, çam fıstığı, maydanoz kökü, somak, kuş üzümü, raziyane (fenouil), sarımsak.

MUTFAK GEREÇLERİ

"Tencere, kepçe, kevgir, tas dibek, havan tokmağı, kaşık, tava kevgir kepçe, lenger, ince astar, toprak saç, kenarlı tepsi, furun, fağfur tabak, ölçüler, yassı sepet, mermer satıh, tabak, tepsi, geniş tabak, astar, yumurta tavası, salep fincanı, yemekmerdi, sini, tavuk yeleği, şiş, toprak güveç, sırlı kup, kavanoz, sırlı kavanoz, mermertaş, fuçu, iğne."

GİDA MADDELERİNİ BOZANLARA VERİLEN CEZALAR

başbakanlık arşivlerinden M. Cevdet'in tasnif ettiği belediye dosyasından Prof. Dr. Süheyl Ünver'in derlediği notlar oldukça ilginçtir:

(1790-1791) ihtikârın men'ine dair verilen emrin hilâfına taşradan gelen meyve ve saireyi ahaliden alarak esnafa pahalı satan ve yazıcılardan dört kişi Limni Adası'na sürülmüştür.

(1794- 1795) Nişancı fırınında ekmekçi Arnavut Abdulkerim ve arkadaşlarının pişirdikleri ekmek yenmeyecek derecede olduğundan öldürülmesine bedel Kıbrıs'ta Magosa kalesinde kalebent edildiler.

(1803) Taze paynirin okkasını esnafa 36 paradan satarak halkı zarara sokan Hacı Yusuf Bozcaada'ya nefyedildi.

(1815) Parmakkapı ve Vefa meydanı ile Hekimoğlu Alipaşa dükkânlarında pahalı et satan üç kasap İstanköy'e sürülerek kaleye hapsedildiler.

(1824-1825) Nizamlara uymayan İstanbul'daki iki turşucu Köstence'ye sürüldüler.

(1815) Üsküdar'da Kaymakçı Bekir narhtan 30 para ziyadesi ile kaymak sattığı için Seddülbahir kalesine kalebent edildiler.

OTOMARSAN

servis ağı

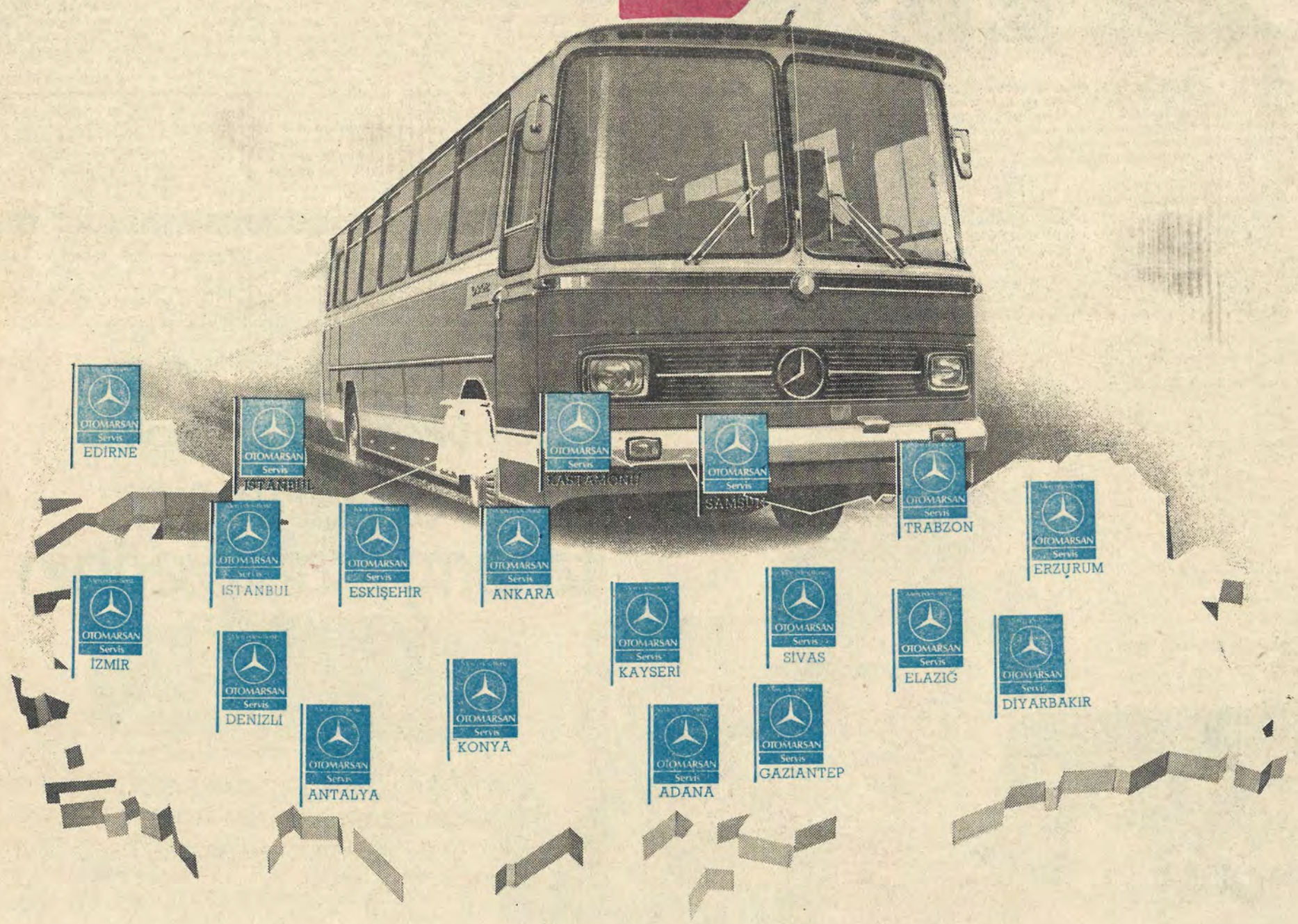

OTOMARSAN'ın görevi Fabrikada bitmez...
OTOMARSAN, imâl ettiği MERCEDES-BENZ Otobüslerini, etkin ve mükemmel bir servis ağıyla, satıştan sonra da, büyük bir titizlık ve dikkatle izler.
Yurt sathına yayılan yetkili servis istasyonları...
Daima yanınızda bulabileceğiniz uzman servis elemanları...
Bol yedek parça imkânları,
OTOMARSAN'ın bu servis ağını örer.
OTOMARSAN MERCEDES-BENZ Otobüsleriyle dilediğiniz yere güvenle gidebilirsiniz.

Mercedes-Benz

OTOMARSAN

"Yurt dışına taşan kuruluş"

FORM